

Kort verslag van de vergadering van de Raadscommissie Cultuur, Toerisme en Kunstonderwijs
Donderdag 23 mei 2013, zaal Wollebrandt

Voorzitter: Martine de Raedemaeker

Verslaggever: Anouk Stulens

Aanwezig: Farid Bennasser, Kristof Calvo, Frank Creyelman, Stefan Deleus, Katleen Den Roover, Toon Diependaele, Caroline Gennez, Klaartje Heiremans, Björn Siffer, Rita Van den Bossche, Tine Van den Brande, Danielle Van Neck, Loïc Verstraeten; Sigrid Bosmans, Bart Stroobants.

Verontschuldigd: Frank Nobels, Tom Kestens, Heidi De Nijn

1. Het verslag van de vorige vergadering wordt goedgekeurd.
2. Sigrid Bosmans, diensthoofd Erfgoedcel, geeft aan de hand van een Powerpoint presentatie (als bijlage) en enkele filmpjes (zie linken) een toelichting en stand van zaken over het museumtraject, een project van de Erfgoedcel binnen E-land in samenwerking met de Stedelijke Musea Mechelen. De aandacht gaat naar het duiden van het methodisch kader en niet zozeer naar het inhoudelijke werk dat reeds werd gerealiseerd. De fasering van het project wordt toegelicht, de huidige realisaties uit fase 1 en 2 besproken en de voorziene toekomstige stappen verduidelijkt.

- Film 1 - Chris Dercon – De zevende dag 21/04/2013:

<http://www.deredactie.be/permalink/2.27800?video=1.1609868>

- Film 2 - Rotterdammuseum: http://www.youtube.com/watch?v=K_PSTvJ_HT8

- Film 3 – Opinion leaders: http://www.youtube.com/watch?v=S400SZcjF_U

Meer informatie over het museumtraject op: www.erfgoedland.be

Bart Stroobants, hoofdconservator wd. geeft verdere duiding aan de hand van enkele concrete voorbeelden.

3. Vragen en suggesties vanuit de vergadering

- *Het project lijkt niet te starten vanuit het huidige aanbod van de bestaande musea in Mechelen. Moet dat niet eerst gebeuren om vanuit de nood te kiezen waar we voor willen gaan (segmentatie, targetting, positioning) en aan 'branding' te doen? Met welk segment gaan we verder?*

Er is vertrokken vanuit de brede vraagstelling hoe je een museum kan vormgeven in een Mechelse context. Uit de eerste brainstormoefening kwamen drie mogelijke vormen naar voor, namelijk het narratief museum, het hybride museum en het poortmuseum. De eerste stap was het denken over de mogelijke basisconcepten en deze dan te koppelen aan Mechelen. Daarbij werd de ruime context steeds meegenomen en nagedacht over de 'Collectie Mechelen' in zijn geheel.

- *Hoe kan je vanuit een Hybride museum diverse doelgroepen bereiken?*

Elke vorm van een museum laat een brede doelgroepenwerking toe (van een educatieve werking tot bijv. een werking voor geïnteresseerden in hedendaagse dans). De keuze voor een specifieke museale vorm hypothekeert de doelgroepenwerking geenszins. De benadering zal wel uiteraard aangepast zijn aan het uitgangspunt, aan het type museum.

- *Het Museumtraject wil een model uitwerken voor Busleyden. Is het de bedoeling dat dit traject ook bij elk museum in Mechelen wordt toegepast? Wie is de opdrachtgever van het traject? Welke rol neemt de erfgoedcel op?*

De Erfgoedcel heeft het museumtraject opgestart voor de Stedelijke Musea Mechelen. De aanleiding is het veranderende museale landschap, waarin bijvoorbeeld de Museum-as werd opgegeven (Brusselpoort nu de huisvesting van het Firmament), de opening van Kazerne

Dossin, de uitbreiding van het Hof van Busleyden, ... Het is niet de bedoeling dat dit traject met alle andere musea wordt doorlopen maar er wordt wel aan kennisdeling gedaan, ook op lokaal niveau. Daarnaast worden alle erfgoedpartners in Mechelen direct betrokken bij dit traject. Alleen op die manier kunnen er immers linken worden gelegd met andere spelers, verhalen worden versterkt door complementair of aanvullend te werken. Omwille van de huidige veranderingen is het moment ideaal om ons te bezinnen over een grondige inhoudelijke vernieuwing én een profilering ten aanzien van de Vlaamse overheid. Daarbij houden we een mogelijke erkenning op landelijk niveau voor ogen.

- *Werd het museumtraject opgelegd door de Vlaamse overheid in functie van het verkrijgen van Vlaamse subsidies? Wat zijn de hieraan verbonden criteria? Wat zijn de budgettaire consequenties?*

Het museumtraject is geen verplichting door de Vlaamse overheid maar het biedt kansen om op termijn een aanvraag in te dienen voor een erkenning op landelijk niveau. Mechelen heeft immers als enige van de vijf Kunststeden in Vlaanderen geen Vlaams erkend museum. De erkenning van de Stedelijke Musea Mechelen is nu regionaal. Dat heeft ook te maken met de aard van de collectie (hoeveelheid topstukken).

De criteria voor een landelijke erkenning zijn:

1. het belang van het cultureel erfgoed en de geografische reikwijdte van het thema;
2. landelijke reikwijdte werking, begeven in een internationale context en internationale expertise binnenbrengen;
3. kennis en expertise op een actieve en receptieve manier ter beschikking stellen van de cultureel-erfgoedgemeenschap en het cultureel-erfgoedveld;
4. de kwaliteit van de uitvoering van de basisfuncties en toepassing van internationaal aanvaarde standaarden;
5. de kwaliteit van het zakelijke beheer;
6. de geografische reikwijdte van het publieksbereik;
7. de inspanningen op het vlak van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit;
8. de positionering, samenwerking en netwerkvorming, zowel binnen Vlaanderen als internationaal.

Er wordt bijvoorbeeld momenteel te weinig ingezet op expertisedeling om aan de landelijke criteria te voldoen (expertisedeling is nu immers gericht op de regio). Het museumtraject binnen E-land kan hierop een antwoord bieden.

Eind 2013 moet een nieuw dossier voor de vernieuwing van de regionale erkenning worden ingediend. Het is niet mogelijk en wenselijk om dan reeds een dossier in te dienen voor een landelijke erkenning. Daarvoor moeten de basisfuncties eerst optimaal worden ingevuld, waaronder bijv. een geschikt depot. Kijk maar naar het MAS en Museum M. Zij hebben fors geïnvesteerd in een depot voor hun collecties. Elke drie jaar bestaat de mogelijkheid om ook tussentijds een nieuwe aanvraag in te dienen. In de loop van het traject kan nagegaan worden wanneer we daar klaar voor zijn.

De toelage die de Stedelijke Musea momenteel als regionaal erkend museum van de provincie ontvangen bedraagt 125.000 euro). De minimumbetoelaging voor een regionaal erkend en ingedeeld museum is decretaal vastgelegd op 75 000 euro per jaar, terwijl een landelijk (lees 'op Vlaams niveau') ingedeeld museum betoelaagd wordt op basis van de ingediende begroting. Voor de beleidsperiode 2009-13 is de laagste jaarlijkse werkingstoelage 233 000 euro. De Vlaamse middelen dekken uiteraard niet de volledige werking van een museum. De stad dient financieel te investeren in zijn museale werking om aan de Vlaamse criteria te kunnen voldoen.

- *Gezien de huidige spelers (Dossin, Speelgoedmuseum, Technopolis...) in de nabije toekomst niet zullen veranderen van concept en doelgroepen, is het nodig om duidelijke keuzes te maken voor de Stedelijke Musea Mechelen. Deze moeten een unieke plaats krijgen in het Mechelse museumlandschap. Is het nu niet zo dat er geprobeerd wordt te veel van alles te zijn en dat duidelijke keuzes noodzakelijk zijn? Mechelen zal zich op een of andere manier moeten positioneren.*

Met het museumtraject worden alle facetten naast mekaar gelegd en afgewogen zodat er inderdaad keuzes kunnen worden gemaakt waarbij alle mogelijke implicaties en consequenties duidelijk zijn. De andere museale spelers worden zeker meegenomen. De brede context wordt onderzocht om te komen tot een duidelijke typologie. Het is evident dat zo'n traject tijd nodig heeft. Aan de opening van zowel het STAM als het MAS zijn denktrajecten van jaren vooraf gegaan. Daar heeft men duidelijk gekozen voor een bepaalde vorm van een stadsmuseum. Museum M is bijvoorbeeld meer een cultuurcentrum met een deel vaste collectie. Het STAM vertelt het verhaal van de stad en het MAS bundelt verhalen van deelcollecties (die vroeger op zich staande musea waren) gericht op Antwerpen als wereldhaven. Je wil met een stadsmuseum zowel de bewoner van de stad als de toerist betrekken maar dat heeft zijn implicaties.

- *Bij erfgoed wordt gedacht aan reuzen en geschiedenis. Hoe wordt dit geïntegreerd in het concept?*

Erfgoed kan je definiëren als alles wat je koestert. Om de betekenis te behouden moet je deze actualiseren. Met andere woorden: erfgoed moet voor de mensen van vandaag een betekenis hebben. Bij de reuzen primeert dan ook de immateriële betekenis.

- *Wat is de timing van het masterplan? Hoe verhoudt zich dat ten aanzien van de verbouwing in Busleyden.*

Voor een deel is de timing van het museumtraject onzeker omdat het op een bepaald moment afhankelijk is van beleidskeuzes. Voor het masterplan mikken we op 2015 maar dan moeten er wel duidelijke keuzes worden gemaakt. De opening van de ondergrondse ruimte is vastgelegd op 5 juli 2013. Het gaat enkel om de ondergrondse zaal, de circulatieruimte en enkele facilitaire ruimtes. De ontwerpers hebben de opdracht gekregen om te werken aan het ontwerp voor de tweede fase, namelijk de restauratie van het Hof van Busleyden. De plannen moeten dus nog worden opgemaakt. Wanneer alles volgens planning verloopt (inclusief goedkeuring dossier en gunningsprocedure) kan alles klaar zijn in 2018. De twee trajecten lopen perfect samen. Het bouwtechnische gegeven moet dermate worden ingevuld dat een flexibele invulling van het museum mogelijk is. We willen geen statisch gegeven waar voor de volgende 25 jaar niets meer kan veranderen, maar een flexibel en dynamisch gegeven.

- *Bestaat de mogelijkheid om privécollecties aan te trekken en naar Mechelen te halen, naar analogie van de collectie Dora Janssen? Wordt dit onderzocht?*

Er is al een belangrijke privécollectie in bruikleen gegeven aan de Stad, namelijk de Besloten hofjes, en deze staat op de Vlaamse topstukkenlijst. Er wordt momenteel onderzocht hoe deze collectie in een Stichting kan worden ondergebracht zodat er zekerheid is dat de stad ook op lange termijn over de collectie kan beschikken. Dit is zeker noodzakelijk gezien de investering die de stad doet voor de conservatie en de restauratie van de collectie. Met privécollecties moet steeds worden opgelet dat het geen al te tijdelijk gegeven is, kunst is immers vaak een belegging waar de eigenaar op wil kunnen terugvallen in noodgevallen.

- *Suggesties:*
  - *Er wordt gesuggereerd niet enkel de Mechelse spelers te bevragen maar eveneens hun publiek. ('t Arsenal, kc nOna, ...).*
  - *Mechelen heeft een grote rijkdom aan erfgoed. Kan het museum geen poort zijn om al dit - vaak onbekend - erfgoed te ontdekken?*
  - *Kunnen de ideeën van Nina Simon worden geïmplementeerd in het museale concept?*

Het peilen naar de noden van het publiek is een goede suggestie die zeker wordt meegenomen. Ook met de andere suggesties wordt (reeds) rekening gehouden.

- *Wat is de relatie met de Mechelse scholen? Worden er speciale projecten hiervoor ontwikkeld?*

Voor scholen is de 'Museumklas' ontwikkeld. Dit zijn (inter)actieve workshops die steeds vanuit een bepaald inhoudelijk aspect vertrekken. Op dit ogenblik is er de Museumklas 'Rik Wouters. Hoogtepunten', een pakket voor kleuters en een voor lager onderwijs. De Mechelse scholen

worden intensief aangesproken, maar de respons is eerder beperkt. De Mechelse scholen die komen, zien we wel elk jaar weerkeren. Een groot succes bij de Mechelse scholen was dit jaar het pakket 'Rockie het klokkie', ontwikkeld n.a.v. 150 jaar Jef Denyn. Het was een pakket met een voorbereidende workshop op school en nadien een interactief torenbeiaardbezoek. Gezien het grote succes zal dit ook volgend jaar aangeboden worden. Door de sluiting van het Hof van Busleyden is er momenteel maar een beperkt inhoudelijk aanbod, waardoor er weinig educatieve pakketten beschikbaar zijn. Voordien waren er o.a. rond de thema's ambachten en stoetenstad.

Ook de erfgoedcel biedt aan scholen educatief materiaal aan om te gebruiken in de klassen zelf.

- *Hoe is de betrokkenheid van de Stedelijke Musea Mechelen bij de grote stadsevenementen? Vormt dit een zware belasting voor het personeel van de dienst?*

Het gaat steeds om een co-productie met MMMechelen. Daarvoor worden extra projectmedewerkers aangetrokken, met de huidige staf kunnen grootschalige projecten anders niet gerealiseerd worden. De samenwerking tussen Stedelijke Musea Mechelen en de vzw is nodig, elk vanuit de eigen competenties, mogelijkheden en netwerken.

- *Wat is de huidige samenwerking met Kazerne Dossin?*

De samenwerking bestaat op diverse vlakken. De hoofdconservator verzorgde mee de opleidingen van de museumgidsen ism het CVO Antwerpen. Met het Memoriaal en documentatiecentrum zijn er op dit ogenblik ook gesprekken aan de gang over een mogelijke tentoonstelling die Cultuur en collaboratie tijdens WO II op een genuanceerde manier wil duiden.

- *Uit de toelichting blijkt duidelijk de behoefte om beleidsmakers aan het woord te laten. Hoe kunnen beleidsmakers bij het traject worden betrokken in deze fase?*

De commissie cultuur is welkom om mee na te denken over het museaal concept.

Besluit: De commissie gaat akkoord dat er een werkgroep wordt opgericht met geïnteresseerde commissieleden. De erfgoedcel organiseert op korte termijn een aangepaste brainstorm met eventuele plaatsbezoeken.

Een overzicht van de erfgoedspelers in Mechelen is te vinden op de website van de erfgoedcel en de geografische verspreiding kan je ook zien op de ppt van de denkdag van 17 april 2012.

<http://www.erfgoedcelmechelen.be/product.php?catid=51&lang=NL>
<http://www.erfgoedland.be>

De voorzitter bedankt de aanwezigen en wenst de Erfgoedcel en de Stedelijke Musea Mechelen veel succes met het museumtraject.